

suri și grafică, autor Iulian Filip, precum și de un CD cu creații pentru clarinet, sem-nate de Mozart, Beethoven, Weber, Mendelssohn-Bartholdy ș.a. în interpretarea lui Aurelian Dănilă.

Participanții i-au provocat pe protagoniști prin diverse întrebări: despre conceperea cărții, impactul ei la cititori, situația social-politică din țară etc.

O adevărată lecție a constituit poziția lui Iulian Filip vis-à-vis de cultură. La întrebarea: *Ce să facem ca să nu dăunăm culturii?*, dl I. Filip a răspuns foarte original: *Fiecare om, și oamenii de cultură, duc o cruce. Dacă dorești s-o faci mai ușoară, pune umărul, dacă nu – nu pune piciorul...*

Aurelian Dănilă a dat o pildă pe cât de simplă, pe atât de prețioasă: *Cît de mult ne dorim să trecem peste o stare care nu ne satisface, ea trebuie totuși trăită... Dar cum?... Dacă noi vrem ca după vineri să vină duminică, și chiar dacă vom fi cu toții de acord cu*

aceasta, să semnăm acorduri etc., oricum va veni și simbăta pe care trebuie să o trăim cu răbdare, înțelegere și ascultare reciprocă. Aurelian Dănilă crede că prin cultura comunicării vom putea depăși orice stări de criză.

Ne bucură că oamenii sînt în continuare interesați de lectură, chiar dacă se vorbește peste tot de criză și politică, totuși ei și-ar dori să acorde lecturii mai mult timp, iar biblioteca le vine în întîmpinare prin astfel de proiecte.

Recunoaștem că programul lansat a avut un rezultat bun datorită cărții superbe, autorilor distinși, publicului receptiv, autorităților și partenerilor media care au crezut în acest eveniment și au promovat lectura și imaginea bibliotecii în comun.

Aceste rezultate ne dau speranțe că la Ungheni, Anul Lecturii va continua și în 2009 – Anul Imaginii Bibliotecii Publice în comunitate.

COPIII CHIȘINĂULUI CITESC MULTE CĂRȚI BUNE

*Lidia-Elisabeta HLIB,
scriitoare*

Dacă la sfîrșitul mileniului trecut se formase un gol în bibliotecile pentru copii, lipsind cărțile cu grafie latină, în prezent este o abundență, o avalanșă de literatură așa-numită „pentru copii”.

Librăriile și bibliotecile sunt inundate de cărți colorate țipător, fără un gust artistic ce ar educa în micul cititor simțul estetic, al armoniei culorilor... Adeseori chiar și în titlul de pe copertă sunt comise greșeli ortografice, nemaivorbind de text. De exemplu, în titlul unei cărți era scris „semința” în loc de „sămînța”. Nu are importanță care editură și ce autor au conceput această carte, deoarece sunt prea multe „capodopere” puse la dispoziția micului cititor de „scriitori” crescuți peste noapte pe

cîmpul irigat de incultură. Ar avea criticii literari un teren imens de activitate, dacă ziarele ar remunera munca lor și ministerele educației și culturii n-ar fi indiferente față de literatura pentru copii.

Ar trebui ca această literatură să corespundă măcar celor trei criterii de bază în orice creație artistică – cognitiv, educativ și neapărat emotiv, cînd e vorba de copii. Dar iată că o mulțime de edituri particulare luptă pentru a supraviețui și se bucură de orice „autor” care nu-i cu buzunarul gol și astfel se creează condiții ideale pentru cultivarea infanțității unor generații care în final se fac văzute și auzite pe la „Fabricile de staruri”, poluînd eterul cu „perle” ce te fac să închizi cu groază televizorul, plîn-

gînd de milă tinerilor agramați și incuți, ce-și afișează „calitățile” pe micul ecran pentru a fi „admirati” de întreaga lume.

Trăim într-o perioadă a haosului ofensiv, care nimicește fără selecție tot ce cîndva ținea de cultură, moralitate, etică, estetică, armonie etc.

Literatura pentru copii este prima treaptă în crearea gustului estetic și a dragostei pentru Cuvînt. Și această treaptă trebuie să fie traicnică pentru a înălța copilul spre alt nivel.

Cine în prezent este ocrotitorul, ochiul exigent, distribuitorul care trece ca prin razele X (roentgen) acel puhoi de cărți pe care-l elimină pîntecele fecund al editurilor?

Îmi face impresia că doar lucrătorii bibliotecilor, mai ales cei din municipiu. Am avut ocazia să fac cunoștință cu o structură ce stă mai mult ascunsă la demisolul de lîngă Centrul Academic Eminescu – „Departamentul Achiziție. Evidență. Prelucrare”. Cîteva colaboratoare în frunte cu Zinaida Pahomi încearcă să se descurce în teancurile de cărți noi care-și doresc un loc pe rafturile bibliotecilor. E grea munca lor, obositoare. În mare măsură de răbdarea, profesionalismul, insistența în lecturarea noilor apariții editoriale depinde fondul bibliotecilor. Poate ar fi cazul ca doamna Z. Pahomi să aibă în componența acestui departament vreo doi critici literari, care să-și asume o parte din răspunderea mare pe care o poartă colectivul dumneaei la achiziția și completarea fondurilor din bibliotecă.

Deocamdată însă volumul enorm de lucru apasă pe umerii doamnei Z. Pahomi și ai cîtorva subalterne, care fac uneori tot posibilul și imposibilul ca să țină piept cerințelor. Sunt binevoitoare, atente la cărțile noi, gata oricînd să asculte propunerile interesante și profesioniste.

Din acest Departament cărțile pornesc călătoria, ajungînd pe rafturile bibliotecii

lor, apoi spre inimile cititorilor. Ca să atragă acești cititori, bibliotecarele trebuie să dea mereu dovadă de inventivitate. Și ele sunt ingenioase, aceste preotese ale „ritualurilor sacre” de la bibliotecile publice din municipiu. Le-aș compara cu mercurul scăpat din tubul spart: asemenea argintului viu, sunt mereu în căutarea metodelor noi de a atrage cititorii și nu prea au răgazul de a se odihni. Îmi face impresia că și prin somn caută un „ceva” deosebit, inventînd diferite procedee care ar trezi interesul, curiozitatea, dorința de a vizita bibliotecile, de a descoperi comorile ascunse pe rafturi, de a cuprinde o arie largă în sufletele copiilor.

Ca o zeiță, doamna Lidia Kulikovski – femeie cultă, cu un intelect bogat, cu inima deschisă către condeierii ce se numesc scriitori, își dirijează subalternele spre îndrjita luptă pentru a nu pierde cititorul.

Și iată că de cîțiva ani Chișinăul este animat de un program fără precedent în istoria bibliotecilor, sub genericul „Copiii Chișinăului citesc o carte”. Acest program contrapune leneviei intelectuale o activitate utilă, înviorînd simțitor viața culturală a municipiului. Ar fi bine să urmeze exemplul acesta și bibliotecile din centrele raionale.

Uneori televiziunea, internetul, calculatoarele sunt ca un amortizor al intelectului, înlenevind omul, dîndu-i mură-n gură, luîndu-i plăcerea descoperirilor obținute prin munca asiduă de lectură a unui morman de cărți și dirijîndu-l într-o direcție impusă, manipulîndu-l.

Deși se editează atît de multă literatură, cartea începe să fie un atribut al trecutului și prea puțini maturi se îndeletnicesc în timpul liber cu lectură.

Cum se simte în aceste condiții un scriitor ieșit la pensie, uitat de lume, închis într-un apartament nereparat de ani de zile, îngrozit de prețurile ce cresc fabulos, calculînd posibilitățile ce i le aduc o pensie care nu acoperă măcar coșul de consum,

cînd gînduri amare îi taie orice poftă de creație? Părăsit, uitat de toți și de toate, lăsat la voia întâmplării?...

Dar în liniștea tragică a singurătății răsună deodată un apel telefonic și vocea uneia din bibliotecarele din municipiu (rareori și din centre raionale) te rupe din disperare, din gînduri negre, scoțîndu-te de printre rafturi la lumina ochilor de cititor.

În asemenea cazuri eu, femeie a fan-teziilor curgătoare prin creier ca apele subterane, mă cutremur, trezindu-mă din somnolența ce mă trage spre moarte, îmi scutur coama asemenea calului lui Harap Alb și merg la întâlniri cu micul, dar frumosul și sincerul meu cititor.

Atunci, împăcată cu Dumnezeu, îmi zic: și în condițiile noastre atît de dezastruoase pentru cultură mai există minuni.

Și una din aceste minuni este reeditarea cărților mele *Zâna celor micuți* și *Regina nopții*. Cum să nu mă închin adînc în fața scriitoarei și editoarei Silvia Ursachi, acest suflet nobil venit în literatură nu doar pentru a-și promova propria creație, ci pentru a susține și pe alți scriitori pentru copii. Dragostea Domniei Sale pentru literatură o face să-și scoată banul din pungă pentru a reînvia arhiva bibliotecilor, a da o viață nouă cărților care îi plac și consideră că merită să fie o reeditare.

A doua minune a făcut-o dna Elena Dabija (directoarea CAIE), împreună cu dna Genoveva Scobioală, manager al Departamentului Marketing la BM „B.P. Hasdeu”, care au propus cartea *Regina nopții* spre lecturare în cadrul programului „Copiii Chișinăului citesc o carte”.

În decursul anului 2008 am fost mereu solicitată și trezită din letargie de acele sunete de telefon, ce mă invitau la comunicare cu cititorii numeroși.

Au urmat șiruri de întâlniri organizate de bibliotecile: Centrul Academic Eminescu, „Ștefan cel Mare”, Traian, „Ovidius”, „Târgoviște”, „Maramureș”, atît în cadrul bibliotecilor, cît și în incinta liceelor și școlilor din capitală.

Și, vorba proverbului: „Toamna se numără bobocii”. La 13 noiembrie a urmat apogeul – extraordinarul final, la care au fost adunați cei mai activi cititori din tot orașul, cu ochi strălucitori, cu buchete de flori, cu sărbătoare în suflete, făcîndu-mă să cred că nu am trăit în zadar pe lume, mîncînd piinea muncită de alții fără de rost, că am creat și eu ceva de valoare, am adăugat o picătură de miere la stupul literaturii.

Nu pot uita acele minute ridicate (ca o pădurice) pentru a comunica o impresie, a-mi adresa o întrebare, a-și exterioriza emoțiile produse de lectura *Reginei* mele.

Am acum pe biroul meu un teanc de scrisorele, felicitări, desene, urări de succes și declarații de dragoste...

Printre primii mă îndeamnă inima să-i numesc pe elevii Liceului teoretic „Liviu Rebreanu”, întâlnirea cu ei fiind organizată de doamna Maria Chirilă de la Centrul Academic Eminescu. Am în față scrisorile semnate de Ana-Maria Mălai, Diana Trofim; Ana (fără nume) din clasa a IV-a îmi

scrie: „Regina nopții nu este o carte simplă, numai citind-o porțile visului îți sunt deschise oricând... Toate capitolele sunt interesante, dar cel mai mult mi-a plăcut Școala fulgilor”. Păcat, dragă Ana, că mi-ai scris doar prenumele tău... Vlada Aftenie din aceeași clasă îmi scrie: „...Vreau să fac o plecăciune în fața scriitoarei, pentru cartea aceasta frumoasă, interesantă, plină de fantezie...”

Scrisoarea Gabrielei Ciolacu este excepțional de îngrijită, cu o caligrafie ce-mi amintește de cărțile vechi religioase, unde fiecare literă pare scrisă cu pana Sufletului. Îmi face impresia că fetița aceasta ar putea fi în viitor o prozatoare bună, concomitent și o pictoriță. Simt plăcerea de a reproduce câteva rînduri din scrisoarea ei: „...Îmi place nespuse de mult această poveste fantastică. Când o citești, te simți de parcă ai zbura spre tărîmul poveștilor, unde palatele-s pe nori, curcubeul este din pulbere cu rouă și soarele-i asemenea unui bujor vesel cu petale de aur... am citit de multe ori această carte. Ea a devenit o prietenă dragă, un izvor de inspirație, o lumină multicoloră...”

Și mie multă lumină mi-au revărsat în suflet minunatele scrisori și în continuare îi voi numi pe alți copii de la acest liceu care m-au bucurat neînchipuit de mult expunîndu-și părerile cu străduință pe foi pictate cu gust: Diana Moscovciuc, Cristian Moisei, Xenia Ungureanu, Vlada-Valeria Botnaru, Marina Munteanu ș.a.

Copiii de la Liceul „Dante Alighieri” au fost mai laconici, mulți mi-au scris că mă iubesc și că le place cartea. Printre ei: Cristian Mîrza, Dumitru Ghelciuc, Adriana Cojocaru, Irina Adomnița, Adriana Caraman, Ina Popescu, Alina Ciuchitu, Mirela Josu ș.a.

Un mesaj frumos mi-au transmis și cititorii Bibliotecii „Ștefan cel Mare”, elevi la Liceul „Julia Hasdeu”: Valeria Goncarencu, Elena Tăvăluc, Cristina Apostol, Beatrice Castraveț, Rosina Marian, Diana Căldare, Anatol Gușan. Iar Mihaela Sarabaș, din clasa a VIII-a, a citit povestea cu interes, scriind și o expunere talentată. Un rezumat cult,

cu o limbă frumoasă a scris și Ruxandra Șterbeț din clasa a III-a. Iată câteva rînduri: „...După ce am citit cartea Regina nopții, am rămas tristă că m-am despărțit de Fulguța. Atunci am cumpărat cartea Zâna celor micuți. M-am bucurat foarte mult cînd m-am reîntîlnit cu Fulguța... Voi sfătui și pe alți colegi și prieteni să citească cărțile Regina nopții și Zâna celor micuți!”

Și-au expus părerile și copiii din școala nr. 5: Marina Bătrînu, Elena Anghel, Ludmila Balacan, Irina Timuș și alții care au uitat să-și scrie numele...

Cititorii Bibliotecii Traian, îndrumați de tînăra directoare Natalia Dabija, și-au transmis mesajele într-un mod original – pe frunze decupate din file galbene – frunze de arțar, pe care în fiecare toamnă le admir...

Răsfoiesc aceste „frunze” și citesc: „Regina nopții... mi se pare că este cartea cea mai potrivită pentru copii... îți trezește și bucurie...”, scrie Mihaela Guțu de la Liceul teoretic „Traian”. Irina Todircă, tot din clasa a III-a îmi scrie pe altă frunză: „Citind cartea, aveam emoții pentru fiecare pas periculos făcut de personaje și așteptam cu nerăbdare să ajung la momentul unde totul se termină cu bine. În fetița Fulguța parcă mă vedeam pe mine și mă gîndeam, dar eu cum aș fi procedat în locul ei... Este o carte pe care poți să o recitești și să primești iarăși plăcerea lecturii.”

Alte frunze sunt semnate de Galina Smolenschi, Cristian Găină (Liceul „Elena Alistar”), Valeria Bivol (Liceul teoretic „Nicolae Iorga”).

Am fost onorată și cu o „Diplomă de excelență” de către Biblioteca „V. Bielski” pe care este indicată și cifra 251 copii, adică numărul celor care mi-au citit cartea (împrumutată de la această bibliotecă).

Biblioteca „Al. Donici” a adunat și ea mulți cititori, printre care cei de la Gimnaziul „I.L. Caragiale”, unde activează învățătoarea Raisa Florea, care a inspirat-o pe eleva din clasa a IV-a Mariana Lupașcu să scrie un referat despre întreaga mea creație, cu

note bibliografice. Vreau să-l numesc și pe Cristi Lungu (clasa a III-a B) de la școala nr. 59, mai am un număr de scrisori frumoase, autorii cărora de emoții au uitat să le semneze ori n-au menționat școala, de exemplu: Cristi Vintilă, care se declară cititorul meu fidel, Daniela Ciobanu, Dina Cristian, o fetiță Olguța – autoarea unei ilustrate confecționate cu mult simț artistic.

M-au impresionat mult și scrisorile Svetlanei Ribac, Anastasiei Gucenco, Iuliei Cojocaru, Cristinei Rusu – cititoarele Bibliotecii poloneze „Adam Mickiewicz”.

M-a înduioșat încercarea Mariei Balcă (nu știu din care școală sau liceu) de a-mi dedica următoarea poezioară compusă de ea:

*„Prietenia este bogăția
pe toată veșnicia,
cine o găsește,
se îmbogățește.”*

Într-adevăr, sunt foarte bogată, am atâtea mii de prieteni – cititorii mei.

Vreau să le mulțumesc cordial tuturor cititorilor mei și profesorilor de la liceele „Nicolae Iorga”, „Liviu Rebreanu”, „Elena Alistar”, „Traian”, „Dante Alighieri”, „Iulia Hasdeu”, gimnaziului cu profil teatral „I.L. Caragiale”, școala nr. 5, nr. 9, nr. 59, nr. 83 și, spre mirarea mea, mi-au scris și cititorii Bibliotecii poloneze „Adam Mickiewicz”, despre existența căreia nu știam.

Potrivit statisticii scoase din calculatoare, peste cinci mii de copii s-au încadrat în program. Aceștia fiind doar cititorii bibliotecilor, dar la aceste cifre aș adăuga și mulțimea de copii care au contribuit cu bani pentru a-și completa bibliotecile proprii cu încă două titluri – *Regina nopții* și *Zâna celor micuți*, cei mai activi fiind de la liceele „Columna”, „Liviu Rebreanu”, „Mihai Eminescu” ș.a. La Liceul „Columna” am cunoscut-o pe doamna învățătoare Rodica Prodan, care la orele de lectură a lucrat mult cu elevii, convingându-mă că toți copiii din clasa Domniei Sale au manifestat

un interes deosebit față de personajele din *Zâna celor micuți* și *Regina nopții*.

Ecoul programului „Copiii Chișinăului citesc o carte” mai răsună încă și în luna decembrie, și în primul trimestru al anului 2009.

M-a bucurat mult activitatea unor biblioteci din școli. Ele s-au sincronizat cu programul municipal. O întâlnire pe care nu voi uita-o niciodată a organizat-o doamna Ala Nuța – bibliotecara din școala nr. 83 „Grigore Vieru”. Sunt profund recunoscătoare și doamnei Ala Munteanu, tânăra învățătoare a clasei a III-a. Deși are o vechime pedagogică de numai 10 ani, și-a demonstrat talentul de scenaristă, regizor și animator al intereselor elevilor față de Cuvînt. A reușit să monteze un adevărat spectacol din *Regina nopții*, a știut să co-intereseze părinții, m-am simțit minunat în atmosfera caldă, primitoare, emoționantă, creată de aceste două doamne cu prenumele Ala. Dar câtă străduință au demonstrat micii pictori care mi-au dăruit desenele-ilustrații din poveste: Irina Cheptea, Anastasia Mițchevici, Tatiana Nicolai, Dorin Munteanu și alții care, însă, au uitat să-și semneze desenele.

Și unele biblioteci din municipiu au prelungit programul și în ianuarie 2009. Astfel la Biblioteca „Hristo Botev” am avut două întâlniri cu cititorii care-mi cunoșteau bine cartea.

Scriu acest articol rupt din inimă, căci sunt ca o convalescentă, doar că medici mi-au fost doamnele bibliotecare. Ele, trezindu-mă, activînd interesul copiilor, mi-au reînnoit forțele creatoare care începeau să cadă în letargie, m-au readus la biroul meu și am o sete nepotolită de a mai crea...

Vă mulțumesc, iubitele mele Surori și adevărat vă spun, că de se va repeta minunea și voi avea norocul să mi se editeze o carte nouă, dedicația de data aceasta va fi pentru neostenitele bibliotecare, ce nu-și permit un repaus prea mare și sunt mereu mereu în pas cu necesitățile vieții culturale.